

NKÜ HUKUK FAKÜLTESİ DERGİSİ

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

TASARRUFUN İPTALİ SEBEPLERİ

Stj. Av. Sedat SEZGİN*

ÖZET

Tasarrufun iptali sebepleri İcra ve İflas Kanunu'nda ivazsız tasarrufların butlanı, acizden dolayı butlan ve zarar verme kastından dolayı iptal başlıkları altında düzenlenmiştir. Lakin tasarrufun iptali sebepleri sınırlı sayıda değildir. Borçlandırıcı işlemler tasarrufun iptali sebebi oluşturmaz. Tasarruf kelimesi yalnızca tasarruf işlemlerini değil hukuki fiilleri de kapsar. 2018 yılında Anayasa Mahkemesi kan hısımları arasında yapılan ivazlı tasarrufların ivazsız tasarruf olarak kabul edilmesini iptal edilmiştir. İptal kararı ile kanun koyucu tarafından ivazlı tasarruflar olarak kabul edilen altsoy ve üstsoy, karı ve koca ve sıhri hısımlar arasındaki ivazsız tasarruflar hakkında hangi hükümlerin uygulanması gerektiği belirsizdir. İcra ve İflas Kanunu madde 279 başlığında geçen aciz kelimesinin kullanılmasıyla bir terminolojik hata yapılmıştır. İcra ve İflas Kanunu madde 279'da belirtilen aciz başlığında anlatılmak istenen husus borca batıklığa ilişkindir. Zira borçlunun aktifinin pasiflerine oranla miktaren yeterli düzeyde bulunmaması borca batıklık halidir.

Anahtar Kelimeler Tasarrufun İptali, Butlan, Aciz, Borca Batıklık, Anayasa Mahkemesi

CAUSES FOR THE ACTIONS FOR REVOCATORY OF POSSESSION

Leg. I. Sedat SEZGİN**

ABSTRACT

The reasons of the revocatory actions are regulated in the Execution-Bankruptcy Law under the titles of nullity of gratuitous savings, nullity due to insolvency, and annulment due to the intention of damaging. However, the reasons of the revocatory actions are not limited in number. Debit transactions do not constitute a cause for the actions for revocatory possession. The word saving includes not only legal savings but also legal acts. In 2018, the Constitutional Court annulled the acceptance of demanding savings among blood relatives as gratuitous savings. It is unclear what provisions should be applied regarding the gratuitous dispositions between the descendants and ancestors, husband and wife, and marital relatives, which are accepted as gratuitous savings by the legislator with the annulment decision. A terminological mistake has been made by using the word insolvency in the title of Article 279 of the Enforcement-Bankruptcy Law. What is meant to be explained in the title of insolvency specified in Article 279 of the Execution-Bankruptcy Law is related to over-indebtedness. Because the debtor's assets are insufficient in proportion to his liabilities is a state of over-indebtedness.

Keywords Revocatory, Nullity, Insolvency, Over-indebtedness, Constitutional Court

* İstanbul 1 No'lu Barosu'na Kayıtlı Stajyer Avukat, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, s.sezgin1907@gmail.com, ORCID 0000-0002-3372-924X

** Legal Intern of the Istanbul Bar Association No 1, Bursa Uludağ University, Institute of Social Sciences, LLM in Private Law Student, s.sezgin1907@gmail.com, ORCID 0000-0002-3372-924X

Extended Summary

The actions for revocatory of possession in case of fraudulent conveyance “*actio pauliana*” is regulated under Article 278, 279 and 280 of Turkish Enforcement and Bankruptcy Code (hereinafter EBL). The purpose of revocatory action is to satisfy creditor who was not satisfied during executive proceeding because of debtor’s disposals. In a revocatory action, plaintiff is creditor. One of the defendant is debtor and another defendant is third party who takes advantage from debtor’s disposals. The provisions of these actions are different from the other actions regulated for those who try to collect their receivables. It is defined as a personal action of law for performance, in case of the presence of the conditions stated in articles 278- 280 of EBL, in which the claimant with temporary or definitive proof of insolvency obtained from the enforcement proceedings, ensures the annulment of the fraudulent conveyance and legal actions of the debtor in favour of the third party between the parties of the action. The aim of this work is to examine the causes for the actions for revocatory of possession from all aspects with the case examples from the Supreme and Constitutional Court of Turkey.

As per Article 278 of the EBL, creditor shall prove that gratuitous disposals are unusual and the disposal was taken within two years before debtor’s insolvency. Also, there are legal presumptions that some disposals are accepted as executed gift in Article 278. For example, in case a legal entity becomes subject to a bankruptcy, transactions which were conducted by the legal entity “without any consideration or in consideration of insignificant amounts” within 2 (two) years prior to such attachment and bankruptcy are deemed null and void. Any kinds of donations are deemed as transactions without consideration. The legal entity’s transactions being null and void in the aforementioned way do not technically lead to nullity under substantive law (meaning that the transactions between the entity and the third parties remain valid), but entitles the creditors who could not collect their receivables to request the sale of the subject of the transactions (even if they remain the property of third parties) and collect his/her receivables therefrom.

In addition, as per Article 279 of the EBL, creditor can take a revocatory action if there is a disposal that was taken by debtor within one year before seizure, insolvency or bankruptcy. Article 279 regulates facts which shall be claimed and proved by creditor. Those facts change according to types of disposals in the article. If third party proves his good faith, the revocatory action can be dismissed. The one-year hardening period applies to transactions of: (i) creation of a pledge over movable or a mortgage over immovable properties to secure an existing debt (where the pledger had not previously committed to create such pledge or mortgage); (ii) conducting payment for undue debts; (iii) any payment made via any tool other than money; and (iv)

annotations which are to be registered with the title deed to empower personal rights, which are exercised within 1 (one) year prior to the bankruptcy are deemed null and void (meaning and resulting in the way as explained here above) unless the third party transacting with the bankrupt entity proves that he/she was not aware of the financial condition of the bankrupt legal entity. The above mentioned challenges, if accepted by the relevant court, also entitle the creditor to request the sale of the subject of the transactions and collect its receivables therefrom.

Finally, as per Article 280 of the EBL, creditor can take revocatory action if disposals was taken by debtor who is not able to pay his debt and has intent to harm his creditors. Creditor shall claim and prove that debtor is not able to pay his debt, debtor has intent to harm his creditors and third party knows that debtor's insolvency and his intent. The article regulates legal presumptions that some facts indicate third party's bad faith. The article also regulates how third part can disprove those legal presumptions. Thus, all transactions conducted by a legal entity whose capital is not sufficient to meet its debts for purposes of not compensating its creditors are deemed null and void (meaning and resulting in the way as explained here above), provided that the other parties of the transactions are aware of the economic situation of the legal entity or there is explicit evidence which would require such third parties to be aware of the legal entity's situation. However, in order to enforce this provision, the legal entity must have been subject to a bankruptcy, which is initiated by a specific creditor claiming the nullity of the above mentioned transaction within 5 (five) years following the date of such transaction. In such case, the specific creditor requesting bankruptcy (such creditor must hold a certificate of insolvency, meaning that he/she could not collect its receivables) or the execution office itself may challenge the prior transactions of the legal entity. Although, according to the wording of the aforementioned article, the prior transactions of the legal entity are contested to be null and void, such challenge, indeed, if accepted by the relevant court, entitles the creditor to request the sale of the subject of the transactions and collect his/her receivables therefrom. Such an article cannot be enforced in case the other parties of the transactions are bona fide third parties.

To sum up, in case a legal entity becomes subject to an attachment or bankruptcy, creditors who could not collect their receivables may claim the nullity of the transactions conducted by the legal entity to the detriment of its creditors within 5 (five) years prior to such transactions, provided that the other parties of the transactions are aware of the economic situation of the legal entity or there is explicit evidence which would require such third parties to be aware of the legal entity's situation. The determining factor in the above mentioned Article 280 is whether the transactions

(could be any transaction) are conducted by the legal entity to the detriment of its creditors and the other parties are not bona fide or are obligated to be aware of the financial situation of the legal entity.

On a final note, it is noteworthy that, the Constitutional Court annulled the acceptance of demanding savings among blood relatives as gratuitous savings. Such challenges may be dispelled unless legal presumptions fails to indicate third party's bad faith, as per Article 280 of the EBL. Also, during any lawsuit based on Articles 278, 279 and 280 of the EBL governing this matter, challenges may be dispelled by paying the receivables of the challenging creditor, as per Article 281 of the EBL.

GİRİŞ

Ülkemizde 2021 yılında UYAP bilişim sistemindeki istatistiklere göre yaklaşık 22 milyon icra dosyası mevcuttur¹. Alacaklı ve borçlu arasında ortaya çıkan uyuşmazlıkların kamu gücü kullanılmadan çözüme kavuşma olasılığı giderek azalmaktadır. Borcunu ödeyemeyen kişiler hakkında yapılan icra takipleri ile çözüme ulaştırılması beklenen uyuşmazlık, borçluların malvarlığında ciddi eksilmeler yaratmaktadır. Bu eksilmelerden ve cebri icra baskısından kurtulabilmek için borçlular çeşitli yöntemlere başvurmaktadır. Bu yöntemlerden biri görünüşte içi boşaltılmış bir malvarlığı yaratmaktır. Alacaklılardan mal kaçırma gayesiyle yapılan tasarruflar ile borçlu neredeyse “*canımdan başka verecek bir şeyim yok...*” algısı yaratarak kendi açısından bir kurtuluş yolu oluşturmaya çabalamaktadır. Malvarlığı değerlerinin azaltılmasından doğan sonuçların ortaya çıkardığı alacaklıların alacaklının alacağına kavuşamama tehlikesi, kanun koyucu tarafından İcra ve İflas Kanunu’nda tasarrufun iptali kurumuna yer verilerek, alacaklı ve borçlu tarafların önceliklerine göre çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştır.

Çalışmamızın başlangıcında tasarrufun iptali kurumunun genel çerçevesi çizilerek, kanuni tanımlamadaki terminolojik hatalara değinilecektir. Sonrasında tasarrufun iptaline ilişkin özellik gösteren kurallar anlatılarak doktrinsel tartışmalar, kanaatlerimiz ve Yargıtay uygulamaları belirtilecektir. Kanun koyucu tarafından kabul edilen iptale tabi tasarrufların neler olduğu, iptalin hangi koşullar ve süreler altında mümkün olduğu aktarılacaktır. Devamında ivazsız tasarrufların iptaline ilişkin özellik gösteren durumlar ele alınacak ve borçlunun aczine bağlanmış iptale tabi tasarruflar açıklanacaktır. Son olarak genel bir iptal sebebi olan borçlunun alacaklılara zarar verme kastıyla gerçekleştirmiş olduğu tasarrufların iptali konusu, uygulamadan örneklerle birlikte açıklanacaktır.

I.GENEL OLARAK TASARRUFUN İPTALİ

Tasarrufun iptali sebeplerinin çerçevesi İcra ve İflas Kanunu’nun 278-279-280. Maddelerinde belirtilmiştir. “*Tasarruf*” kelimesinden anlaşılması gereken husus, borçlunun üçüncü kişilerle yapmış olduğu tasarruf işlemleridir. Borçlandırıcı işlemler tasarrufun iptali sebebi yaratmaz². Kanaatimizce İİK. m. 278/III’te bağışlama olarak kabul edilen tasarruf işlemleri “*akit*”

¹ <https://istatistikler.uyap.gov.tr>

² Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası, İcra ve İflas Hukuku (6. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2020) 558; Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay ve Meral Sungurtekin Özkan, İcra İflas Hukuku Ders Kitabı (5. Baskı, Vedat Kitapçılık, 2018) 527; Baki Kuru, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz, İcra ve İflas Hukuku (2. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2014) 614; Baki Kuru ve Burak Aydın, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı (5. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2021) 490

ifadesiyle belirtilmiş olsa da anlaşılması gereken husus, akitlerin ifasına ilişkin yapılan tasarruflardır.

“*Tasarruf*” kelimesinden anlaşılması gereken bir diğer husus ise “*tasarrufların*” hukuki kavram olarak tasarruf işlemleri ile sınırlı olup olmadığına ilişkindir. Doktrinde bizim de katıldığımız görüşe göre İİK.’da belirtilen “*tasarruf*” kelimesi yalnızca hukuki tasarruf işlemlerini içermez. Hukuki tasarruf işlemlerinin yanı sıra hukuki işlemleri de kapsar. Bu nedenle “*tasarruf*” kelimesi içerisinde hukuki fiilleri de bulundurur³. Örneğin kanun yoluna başvurma hakkının kullanılmaması bir hukuki işlem niteliğinde değildir. Lakin bir hukuki fiil niteliğine sahip olduğundan tasarrufun iptali sebebi teşkil edebilir⁴. Kanaatimizce kanun koyucunun “*tasarruf*” kelimesini kullanması terminolojik olarak uygun değildir. Bununla beraber karışıklığa yer vermemek adına çalışmamızda tasarruf kelimesini kullanmaya devam edeceğiz.

İcra ve İflas Kanunu sistematigi içerisinde üç temel başlık altında toplanan tasarrufun iptali sebepleri çalışmamızın temelini oluşturmakla birlikte doktrinde bizim de katıldığımız görüşe göre kanunda yapılan sayım sınırlayıcı nitelikte değildir⁵. Zira İİK. m. 281/I’e göre mahkeme tasarrufun iptali davasına konu edilmiş ihtilafların çözümünde takdir yetkisine sahiptir. Ancak cebri icra marifetiyle devri gerçekleşmiş mallara ilişkin tasarrufun iptali İİK. m. 277 vd. hükümlerine dayanılarak söz konusu değildir⁶. Zira cebri icra marifetiyle yapılan satış işlemi borçlu tarafından gerçekleştirilmemektedir.

Tasarrufun iptali sebepleri yanlış gösterilmiş ya da hiç gösterilmemiş olursa doktrindeki bir görüşe göre HMK. m. 33 gereğince tasarrufun iptali sebebinin alacaklı tarafından dava dilekçesinde belirtilmemesi veya dilekçede belirli bir sebebin varlığı mahkemenin belirtilen sebepten farklı bir sebebe bağlı olarak ihtilafı çözmesine engel teşkil etmez⁷. Yargıtay uygulaması tasarrufun iptali sebeplerinin sınırlı sayıda olmadığı, dava dilekçesinde belirtilen iptal sebebinden farklı bir sebeple iptal edilebileceği ve dava dilekçesinde tasarrufun iptali sebebi belirtilmemiş olsa

³ Talih Uyar, ‘İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu’ (2011) 1 Ankara Barosu Dergisi 211, 211; Mahmut Coşkun, İtirazın İptali-Menfi Tespit ve İstirdat- Tasarrufun İptali Davaları (6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2020) 915; Kuru ve Aydın, (n 2) 490

⁴ Uyar, ‘Dava Konusu’ (n 3) 212

⁵ Timuçin Muşul, İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları (2. Baskı, Adalet Yayınevi, 2017) 322; Murat Atalı ve İbrahim Ermenek, İcra ve İflas Hukuku (Takip Hukuku I- Takip Hukuku II) (3.Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2020) 247; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, (n 2) 558; Kuru, Arslan ve Yılmaz, (n 2) 614; Erhan Günay, Tasarrufun İptali Davası (Borçlu Muvazaası) (5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2019) 21; Kuru ve Aydın, (n 2) 490. Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı (2. Baskı, Adalet Yayınevi, 2013) 1398

⁶ Uyar, ‘Dava Konusu’ (n 3) 308; Kuru, (n 5) 1399; Yar. 15. HD, E. 1989/4763, K. 1990/1551, 3.4.1990 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 04.03.2021

⁷ Kuru, Arslan ve Yılmaz, (n 2) 614; Muşul, (n 5) 310; Kuru ve Aydın, (n 2) 494; Kuru, (n 5) 1414

dahi iptal edilebileceği yönündedir⁸. Bununla birlikte doktrindeki diğer bir görüşe göre ise *kanun koyucu abesle iştigal etmez* ilkesi gereğince HMK. m. 119'e bağlı olarak dava dilekçesinde hukuki sebebin belirtilmesi gerekmektedir⁹.

Kanaatimizce hukuki sebep eksikliğine bağlı olarak tasarruf iptal sebebinin dava dilekçesinde belirtilmemiş olması, HMK. m. 119/II'de dava dilekçesinde eksikliğinde bir haftalık kesin süre tayini gerektiren durumlardan sayılmamasına bağlı olarak bir gerçek kural dışı kanun boşluğu yaratır. Bu durumda hâkim örf ve adet hukukuna uygun karar vererek hukuki sebebin belirtilmemiş olmasına ilişkin uyuşmazlığı çözmelidir. Bu sebeple Yargıtay'ın benimsemiş olduğu "*Dava dilekçesinde İİK.nun 278-279-280. maddelerinden hangisine istinaden iptal istendiğinin belirtilmesi de zorunlu değildir.*" görüşü işlevsellik kazanarak hukuki bir temel sağlanmış olur.

Doktrinde muvazaalı işlemlerin tasarrufun iptali sebebi olarak kabul edilebilirliği tartışmalıdır¹⁰. Bir görüşe göre muvazaalı işlemler hukuken geçerliliğini kazanmadığı için iptale tabi değildir, istihkak davasına vücut verir¹¹. Bir diğer görüşe göre ise muvazaalı işlemleri tasarrufun iptali sebepleri arasında saymak pratik açıdan daha doğru olduğundan iptale uygun kabul edilmelidir¹². Yargıtay ikinci görüşü benimsemektedir¹³. Muvazaa iddiasına dayalı bir tasarrufun iptali davası açılırsa İİK. m. 284'te belirtilmiş olan beş yıllık hak düşürücü süre uygulanamaz. Zira muvazaa iddiası aynı nitelikte bir uyuşmazlık doğurur ve aynı haklar zamanaşımı veya hak düşürücü sürelerle bağlı olarak kaybolmaz¹⁴.

Kanaatimizce muvazaalı işlemlere ilişkin iptal davası açılması durumunda usûl ekonomisi ilkesi gereğince dava reddedilmemeli ve dava sonucunda bir tespit hükmü verilerek uyuşmazlık çözüme kavuşturulmalıdır. Tespit hükmü verilmesi usûl hukuku açısından taleple bağlılık ilkesi

⁸ Yar. HGK, E. 1987/15-380, K. 1987/872, 25.11.1987 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 05.03.2021; Aynı yönde bir başka karar Yar. 17. HD, E. 2014/20410, K. 2016/11530, 13.12.2016 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 05.03.2021

⁹ Muhammet Özekes, 'HMK Bakımından Dava Dilekçesinde Eksiklik Halinde Yapılması Gereken İşlemler', (2014) 16 Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi Dergisi 263, 277; Ayrıca bkz. Muhammet Özekes, 'Dava Dilekçesinde Hukuki Sebep Bildirilmek Zorunludur' (2009) Halûk Konuralp Anısına Armağan 745, 751

¹⁰ Tartışmalara ilişkin detaylı bilgi için bkz. Levent Börü, 'İcra ve İflas Hukukunda Zarar Verme Kastından Dolayı İptal Davası (İİK M. 280)', (2009) 3 (58) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 481, 489 vd.

¹¹ Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, (n 1) 558-559; İsmail Ercan, Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El Kitabı (6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2020) 1247; Güray Erdönmez, Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali (2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2019) 16 vd.; Kuru, (n 5) 1400

¹² Uyar, 'Dava Konusu' (n 3) 218-219; M. Kamil Yıldırım, İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları (Vedat Yayıncılık, 1995) 142; Tunahan Çetinel, 'Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali ve Muvazaa Davaları' (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020) 142

¹³ Yar. 17 HD, E. 2012/7306, K. 2013/4613, 2.4.2013 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 05.03.2021

¹⁴ Yar. 17 HD, E. 2008/630, K. 2008/3223, 12.6.2008 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 06.03.2021

ile çelişmez. Zira muvazaa iddiasıyla açılan tasarrufun iptali davasında taraf talebi evleviyetle (çokluğun içerisinde azlık bakımından) muvazaanın tespiti talebini içerir.

İcra ve İflas Kanunu'nda iptale tabi tasarrufların sistematigi içerisinde, bazı iptale tabi tasarrufların başlıklarında ifade olarak “*butlan*” kelimesi geçmektedir. Doktrinde bizim de katıldığımız görüşe göre kanundaki ifade hatalıdır. Çünkü İİK. m. 283 gereğince tasarrufun iptali davası sonucunda tasarruf külliye hükümsüz kalmaz ve üzerinde tasarrufun gerçekleştiği şey borçlunun mülkiyetine dönmey¹⁵. Yargıtay ise vermiş olduğu bir kararında butlan ifadesini kullanmakla beraber tasarrufun iptalinin maddi anlamda butlanın getirdiği sonuçları doğurmadığına hükmetmiştir¹⁶.

İcra ve İflas Kanunu iptale tabi tasarrufları çeşitli sürelerle bağlayarak açıklamaktadır. Çalışmamızın devamında bu süreler ve sürelerin başlangıç noktalarının nasıl hesaplanacağı açıklanacaktır. Lakin Yargıtay uygulaması İİK.'da iptale tabi tasarruflara getirilen süre şartları haricinde icra takibine konu alacağın, iptal edilecek olan tasarruf işleminden önce doğmuş olması gerektiği yönündedir¹⁷. Doktrinde bizim de katıldığımız görüşe göre, durum dürüstlüğe bağlı olarak değerlendirildiğinde, alacaklı borçlunun malvarlığını göz önünde bulundurarak hukuki işlemi gerçekleştirdiğinden Yargıtay uygulaması yerindedir¹⁸. Aksi görüşe göre ise İİK. lafzında böyle bir şart aranmaması sebebiyle Yargıtay uygulaması doğru değildir¹⁹. Yargıtay iptal edilecek tasarrufun icra takibine konu olmuş alacaktan sonra gerçekleştirilmesi şartının yanı sıra borçlunun mütemerrit olması şartını aramamaktadır²⁰.

Alacağın doğumuna ilişkin sürelerin hesabında alacak bir kambiyo senedi, fatura veya hesap kesimine ilişkin bir belgeye dayalı ise alacağın doğum tarihi olarak belgenin tarihi dikkate alınmaz. Alacaklı tarafından aksi ispat edilmedikçe sürelerin hesaplanmasında başlangıç alınacak nokta, alacağın belgeye bağlanmasına sebebiyet veren temeldeki hukuki ilişkinin doğum tarihidir²¹. Yargıtay vermiş olduğu bir kararında, alacağın çek üzerinde bulunan düzenleme tarihinden önce doğmuş olduğu iddiasının alacaklı tarafından ispatlanması gerektiğine hükmetmiştir²².

¹⁵ Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, (n 2) 557; Kuru ve Aydın, (n 2) 489

¹⁶ Yar. HGK, E. 2013/17-224, K. 2013/1478, 2.10.2013 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 06.03.2021

¹⁷ Yar. 15. HD, E. 2005/5284, K. 2005/6096, 15.11.2005 <www.hukukturk.com.tr.>, Erişim Tarihi 05.03.2021; Yar. 15. HD, E. 1988/2561, K. 1988/3334, 21.10.1988 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 05.03.2021

¹⁸ Muşul, (n 5) 122; Kuru ve Aydın, (n 2) 490; Kuru, (n 5) 1402

¹⁹ Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, (n 2) 556-557

²⁰ Yar 17. HD, E. 2013/3346, K. 2014/11706, 15.9.2014 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 05.03.2021

²¹ Pekcanitez, Atalay ve Sungurtekin Özkan, (n 2) 528; Kuru ve Aydın, (n 2) 490; Kuru, (n 5) 1402

²² Yar. 17. HD, E. 2016/1408, K. 2016/1341, 9.2.2016 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 05.03.2021

I. İPTAL SEBEPLERİ

İptal sebepleri İİK.'nda temel olarak üç başlık altında düzenlenmiştir. Bunlar; İİK. m. 278 hükmü gereğince ivazsız tasarruflar, İİK. m. 279 hükmü gereğince borçlunun aciz halinde yaptığı tasarruflar ve İİK. m. 280 hükmü gereğince alacaklıya zarar verme kastıyla yapılan tasarruflardır.

A. İVAZSIZ TASARRUFLARIN İPTALİ

1. Bağışlamalar ve İvazsız Tasarruflar

Kanun koyucunun İİK. m. 278'i oluşturmasındaki temel bakış açısı: alacaklı ve borçlu arasındaki menfaat dengesinin sağlanarak, üçüncü kişiden önce alacaklıyı korumaktır.²³ İcra ve İflas Kanunu m. 278 borçlunun üçüncü kişilere mutat hediye hariç son iki yıl içerisinde yapmış olduğu bağışlamalar veya ivazsız tasarrufları alacaklı lehine geçerli olmak üzere iptale tabi kılmıştır. İki yıllık sürenin başlangıcının hesaplanması; cüz'i takipler açısından haciz işleminden geriye doğru veya hacze kabil mal bulunamamasına bağlı olarak kesin aciz belgesi niteliğinde olan haciz tutanağının düzenlenme tarihine bağlı olarak borçlunun aciz düşmesinden geriye doğru, külli takipler açısından ise iflasın açılmasından geriye doğru hesaplanır. Ayrıca iki yıllık sürenin başlangıcının hesaplanması ihtiyati haciz söz konusu ise ihtiyati haciz işleminin uygulandığı tarihten itibaren veya geçici aciz belgesi niteliğine haiz olan haciz tutanağı tarihinden itibaren olur²⁴. İki yıllık süre İİK. m. 284'te gösterilen hak düşürücü dava açma süresinden bağımsızdır. İİK. m. 278'de belirtilen süre ivazsız tasarrufların iptale konu edilebilmesine ilişkin bir sınır çizer²⁵.

İcra ve İflas Kanunu m. 278'de belirtilen bağışlama işlemi, tasarruf işlemi niteliğinde olmalıdır. Tasarruf işlemi, önceden yapılmış olan bağışlama sözleşmesinin ifası niteliğinde olabileceği gibi elden bağışlama şeklinde borçlandırıcı işlem ve tasarruf işleminin birlikte vuku bulmasına bağlı olabilir. İfası gerçekleşmemiş bağışlama sözleşmesinin iptale tabi olması söz konusu değildir. Bağışlamaların iptalinde borçlunun; tasarruf işlemi sırasında aciz halinde olması, alacaklıya karşı zarar verme kastında bulunması veya diğer alacaklıları kayırma amacı bulunması; üçüncü kişinin ise kötü niyetli olması şartları aranmaz²⁶.

²³ Kuru, Arslan ve Yılmaz, (n 2) 615

²⁴ Coşkun, (n 2) 1010-1011

²⁵ Ercan, (n 11) 360

²⁶ Talih Uyar, 'Tasarrufun İptali Davalarında "Tasarrufun İptaline Karar Verilmesi" Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar' (2018) 135 TBB Dergisi 517, 540; Damla Gürtürk, 'İvazsız Tasarruflardan Dolayı İptal Davası' (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020) 71

Mutat hediyelere örnek olarak doktrinde evlilik, doğum günü, bayram, sünnet ve yeni yıl örnekleri verilmiştir²⁷. Kanaatimizce hediyein mutat olup olmadığının tespiti, borçlu ile üçüncü kişinin yaşadığı çevre, ekonomik birikim, sosyal düzen ve tasarrufun gerçekleştiği zamana bağlı olarak subjektif değerlendirmelere tabi olmalıdır. Örneğin borçlu ve üçüncü kişi arasındaki “sosyo-kültürel yakınlık” ne kadar yüksek olursa olsun asgari geçim düzeyine sahip borçlunun doğum günü hediyesi olarak üçüncü kişiye otomobil alması subjektif değerlendirmeler sonucunda hayatın olağan akışına aykırıdır.

Yapılan subjektif değerlendirme borçlu ve üçüncü kişi üzerinde olmalıdır. Alacaklı konumundaki kişinin subjektif değerlendirilmesi hesaba katılmamalıdır. Zira alacaklı iptale tabi tasarrufun gerçekleşmesi sırasında bir rol oynamamaktadır.

Kanaatimizce bağışlamalar haricinde iptale tabi ivazsız tasarruflara ivazsız tüketim ödücü sözleşmesine bağlı tasarruf işlemi örnek olarak verilebilir. Zira bu sözleşme türünün ifası malın mülkiyetinin üçüncü kişiye devrini gerektirmektedir²⁸. Sözleşmenin ifası tasarruf işlemi niteliğinde olduğundan iptale tabi olarak kabul edilmelidir.

2. Bağışlama Sayılan Tasarruflar

a. Genel Olarak

Borçlunun malvarlığını gizlemek amacıyla bağışlama ve diğer ivazsız tasarruflar haricinde çeşitli sözleşme türleri altında alacaklıdan mal kaçırma olasılığını göz önünde bulunduran kanun koyucu, İİK. m. 278/III’te bağışlama olarak kabul edilecek tasarrufları belirtmiştir. Sayılan tasarrufların ivazlı veya ivazsız olması iptale tabi olmalarını etkilemez. Zira ivazsız ise doğrudan İİK. m. 278/I’e göre iptale tabi olur.²⁹ İİK. m. 278/III hükmünün kabulü sırasında genellikle yakınlık içerisinde yapılan tasarruf işlemlerinin muvazaalı olması ihtimali göz önüne alınmıştır³⁰.

İİK. m. 278/III’te bağışlama olarak kabul edilecek tasarruflar aksinin ispatı mümkün olmayan hukuki varsayımlardır³¹. Kanaatimizce aksinin ispatı mümkün olmayan hükümler Anayasa’nın 2, 10, 13, 35, 36, 48. maddelerine ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6, 14, 18. maddelerine aykırıdır. Zira kişinin “aksini ispat” hakkı tümüyle elinden alınamaz. Kanuni karineler ile hakkaniyet ölçüsünde ispat yükünün yer değiştirilebilir veya yalnızca çeşitli şekillerde

²⁷ Muşul, (n 5) 325; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, (n 2) 559; Kuru ve Aydın, (n 2) 490; Kuru, (n 5) 1404

²⁸ Fikret Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler (5. Baskı, Yetkin Yayınları, 2017) 502

²⁹ Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, (n 2) 559; Kuru, Arslan ve Yılmaz, (n 2) 616

³⁰ Talih Uyar, “Muvazaa” Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davasının Koşul ve Sonuçları’ (2017) 3 Ankara Barosu Dergisi 265, 308

³¹ Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, (n 2) 559

ispatlanabilmesine ilişkin kanuni sınırlamalar getirilebilir. Aksi ispatlanamayan hükümler saf hukuk teoreminden uzaklaşıp hukukun toplumsal dizayn aracı olarak kullanımına sebebiyet verir. Bununla beraber İİK. m. 278/III hükmü Anayasa Mahkemesi tarafından incelenerek “neseb” ifadesi hariç Anayasa’ya uygun bulunmuştur³².

b. Hısımlık İlişisine Bağlı Bağışlama Sayılan Tasarruflar

İcra ve İflas Kanunu m. 278/III’te bağışlama sayılan tasarruflar üç gruba ayrılmıştır. Birinci grupta bağışlama sayılan tasarruflar şunlardır: Karı koca arasında yapılan ivazlı tasarruflar, altsoy ve üstsoy ile arasında yapılan ivazlı tasarruflar(karı ve kocanın birbirlerinin alt ve üstsoyları ile aralarında yapmış olduğu ivazlı tasarruflar dahil), sıhren üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dahil) hısımlar arasında yapılan ivazlı tasarruflar, evlat edinenle evlatlık arasında yapılan ivazlı tasarruflar. Yargıtay uygulamasında ise; üçüncü kişinin borçlunun eşinin kardeşinin oğlu olması³³, görüncesinin kocası olması³⁴, eski eşinin kardeşi olması³⁵ (Yargıtay’a göre evlilik bağı kalkmış olsa dahi yapılan ivazlı tasarruf İİK. m. 278/III kapsamında değerlendirilir.), bacanağı olması³⁶ İİK. m. 278/III kapsamında değerlendirilir. Kanaatimizce Anayasa Mahkemesi’nin İİK. m. 278/III’na ilişkin iptal kararı sonrası içtihat değişiklikleri gereklidir. Çünkü yakın hısımlığa bağlı ivazlı tasarrufların bağışlama olarak değerlendirilip tasarrufun iptali nedeni doğurması, Anayasa Mahkemesi tarafından somut norm denetimi kapsamında değerlendirilmiştir. 30596 sayılı 15/11/2018 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 2018/9 Esas, 2018/84 Karar, 17/7/2018 tarihli iptal kararı ile “neseben” yakınlık içerisinde yapılan ivazlı tasarrufların bağışlama sayılarak iptale tabi olmasına ilişkin kural iptal edilmiştir. Kararın gerekçesine göre İcra ve İflas Kanunu m.

³² “... Öte yandan mülkiyet hakkına müdahale teşkil eden itiraz konusu kuralda; neseben üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) hısımlar arasında yapılan ivazlı tasarrufların başka hiçbir koşula bağlı bulunmaksızın bağışlama gibi olduğu, aksinin iddiası ve ispatı mümkün olmayan bir olgu olarak kabul edilmiştir. Bu bakımdan tasarruf konusu malın değerinin tam olarak veya fazlasıyla ödenmiş olması, tasarruf işleminin borçlunun alacaklılarının da menfaatine bulunması, alacaklıların tasarruf işlemi dolayısıyla zarar görmemesi, alacaklıların alacağı tahsil ve cebri icra imkânlarının zorlaştırılmamış hatta kolaylaştırılmış olması sonucu değiştirmeyecektir. Neseben üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) hısımlar arasında gerçekleşen ivazlı tasarruflara kesin olarak bağışlama sonucunu bağlayan itiraz konu düzenleme, taraflara belirtilen hususlarda iddia ve savunmada bulunma, bu hususların ispatı yönünden delil, bilgi ve belge sunma imkânı vermemektedir. Bu yönüyle mülkiyet hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında gözetilmesi gereken makul dengeyi malik aleyhine bozan düzenlemenin ulaşılmak istenen amaç ile orantılı olduğu söylenemez. İtiraz konusu kural, kamu yararı ile kişisel yarar arasındaki dengeyi bozmak suretiyle mülkiyet hakkının ve hak arama özgürlüğünün ölçüsüz biçimde sınırlandırılmasına neden olmaktadır. Açıklanan nedenlerle kuralda yer alan “...neseben veya ...” ibaresi Anayasa’nın 13., 35. ve 36. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir. Kural, Anayasa’nın 13., 35. ve 36. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa’nın 2. ve 10. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir...” RG. 17.07.2018, S.30596, Yar. E. 2018/9 , K. 2018/84, 17/7/2018 <www.resmigazete.gov.tr>, Erişim Tarihi 16.03.2021

³³ Yar. 17. HD, E. 2018/4674, K. 2020/2450, 3.3.2020 <www.kazanci.com.tr>, Erişim Tarihi 05.03.2021

³⁴ Yar. 17. HD, 10116/4860, 16.05.2011, Nakleden: Uyar, ‘Muvazaa’ (n 30) 311

³⁵ Yar. 17. HD, 12734/3908, 26.04.2011, Nakleden: ibid 312

³⁶ Yar. 17. HD, 10849/1141, 15.2.2010, Nakleden: ibid 313

278/III'te mülkiyet hakkına ölçsüz bir müdahalede bulunmaktadır. Neseben ifadesinin iptal edilmesi ile yalnızca kan bağına dayalı hısımlık çerçevesinde ivazlı tasarrufların iptali söz konusu olmaktan çıkmıştır. Ancak sıhren hısımlığa ilişkin ivazlı tasarrufların iptali "sıhren" ifadesinin iptal edilmemiş olması nedeniyle mümkün gözükmemektedir. Bu durum hukuki bir boşluk ve çelişki yaratmaktadır³⁷. Kanaatimizce neseben hısımlık ifadesinin iptal edilmesine rağmen sıhren hısımlığın bulunduğu ivazlı tasarrufların bağışlama sayılmaya devam etmesi eşitlik ilkesine aykırıdır. Aynı zamanda hukuk mantığı içerisinde sıhri hısımlık çerçevesinde yapılan tasarrufların iptale tabi olmasının evleviyetle mümkün olmaması gerekir. Zira nesep hısımlığı kural olarak "doğumla" ve "kan bağı" ile kurulurken, sıhri hısımlık ise "evlenme" yoluyla oluşur. Alacaklı neseben hısımlığa ilişkin İİK. 278/III yoluyla iptal talebinde bulunamazken sıhri hısımlığa ilişkin olarak İİK. 278/III yoluyla iptal talebinde bulunabilecektir. Bu durumda neseben hısımlığa ilişkin iptal davasının İİK. m. 280'e dayanarak açılması gereklidir. Ayrıca alt ve üst soy hısımlık da nesep bağına ilişkindir. Bu sebeple kanaatimizce Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararıyla beraber sıhri hısımlık ilişkisine dayalı ivazlı tasarruflar ile alt ve üstsoya ilişkin ivazlı tasarruflar İİK. 278/III'e dayalı olarak bağışlama kabul edilmemeli ve İİK. m. 280 çerçevesinde değerlendirilmelidir.

c. Malın Gerçek Değerinin Pek Aşağısında Yapılan İvazlı Tasarruflar

İcra ve İflas Kanunu m. 278/III'te bağışlama olarak kabul edilen ikinci grup tasarruflar ise malın gerçek değerine göre pek aşağıda bir fiyat karşılığında devrini içeren ivazlı tasarruflardır. Kanun koyucu tarafından "akit" ifadesinin kullanımı terminolojik bir hatadır³⁸. Zira tasarrufun iptaline sebebiyet verecek hukuki fiil, tasarruf işlemi niteliğine haiz olmalıdır. Malın gerçek değerinin pek altında bir ivaz karşılığında devri ise zamansal ve mekansal olarak somut olayın özelliğine göre değişkenlik gösteren bir husustur. İvaz değerlerinin karşılaştırılması, kazandırıcı işlemin yapıldığı tarihe göre belirlenmelidir³⁹. Malın gerçek değeri mali piyasa değerine göre hesaplanır⁴⁰. Yargıtay'a göre pek aşağı fiyat mevcudiyetinin var olup olmadığı özellikle bilirkişi raporuyla tespit edilmelidir⁴¹. Yargıtay bir kararında tapuda 67 bin TL'ye devir işlemi yapılan taşınmazın gerçek değerinin 115 bin TL olması durumunda fahiş bir fiyat farkının bulunmadığına karar vermiştir⁴². Bir başka kararında 105 bin TL ve 157 bin TL arasında fahiş fark bulunmadığını

³⁷ Detaylı bilgi için bkz. Gürtürk, (n 26) 104 vd

³⁸ Kuru, Arslan ve Yılmaz, (n 2) 616; Uyar, 'İptal Kararı' (n 26) 547

³⁹ Uyar, 'İptal Kararı' (n 26) 548; Ercan, (n 11) 1249

⁴⁰ Coşkun, (n 2) 1009

⁴¹ Yar. 17. HD, E. 2018/5063, K. 2020/7517, 24.11.2020 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 09.03.2021

Yar 17. HD, E. 2016/20265, K. 2019/7573, 13.6.2019 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 04.03.2021

⁴² Yar. 17. HD, E. 2017/2250, K. 2019/9390, 15.10.2019 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 08.03.2021

belirtmiştir⁴³. Bir diğer kararında ise 7 bin (eski ifadeyle milyar) TL ile 35 bin TL arasında fahiş fiyat farkı bulunduğunu tespit etmiştir⁴⁴. Yargıtay fahiş fiyat farkının belirlenmesinde gerçek değer ile düşük değer arasında miktarsal farktan ziyade katsal artışlara dikkat etmektedir⁴⁵. Zira 7 bin TL ve 35 bin TL arasında 5 katlık bir fark varken nakdi açıdan yalnızca 28 bin TL fark bulunmaktadır. Oysaki 105 bin TL ile 157 bin TL arasında yaklaşık 0,5 katlık bir açıklık mevcutken 52 bin TL'lik fark bulunmaktadır. Ayrıca fahiş fiyat farkının hesaplanmasında satışa konu mal üzerindeki rehin veya hacze ilişkin bedel miktarlarının mahsup edilmesi gerekir⁴⁶.

Fahiş fiyat farkına ilişkin İİK. m. 278/III hükmü tasarrufun iptali davasına konu malı üçüncü kişiden devralan iyiniyetli dördüncü kişiye ve devamındaki kişilere ilişkin uygulanamaz⁴⁷. Bu noktada dördüncü kişi ve devamındaki kişilerin iyiniyetleri, hakkın kazanımı açısından tam olarak korunur.

d. Hayat Boyu İrat veya İntifa Hakkı Tesisi ya da Ölüncüye Kadar Bakma Sözleşmeleri

İcra ve İflas Kanunu m. 278/III'e göre bağışlama olarak kabul edilen üçüncü grup tasarruflar borçlunun kendisi adına veya üçüncü kişi yararına hayat boyunca irat (ömür boyu gelir) veya intifa hakkı tesis ettiği sözleşmeler ve ölüncüye kadar bakım sözleşmesidir. İİK. m. 278/III'te irat veya intifa hakkı tesisine ilişkin "akitler" ifadesinin kullanımı hatalıdır. Birinci bölümde belirttiğimiz üzere borçlandırıcı işlemler tasarrufun iptali nedeni değildir. Kanaatimizce "akit" kelimesi, aktin ifası sonucunda irat veya intifa hakkı tesisine ilişkindir. Bu durum ölüncüye kadar bakım "akdinin" bağışlama sayılması açısından da geçerlidir. Kanaatimizce İİK. m. 278/III'te geçen "akit" ifadesi

⁴³ Yar. 17. HD, E. 2016/4401, K. 2019/2451, 5.3.2019 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 08.03.2021

⁴⁴ Yar. 15. HD, E. 2004/2904, K. 2005/1202, 3.3.2005 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 09.03.2021

⁴⁵ "Yasal düzenlemelerden de anlaşıldığı gibi, İİK'nın 278. maddesinin 2. bendi gereğince aktin yapıldığı sırada, kendi verdiği şeyin değerine göre ivaz olarak pek aşağı fiyat kabul edilen akitlerin bağışlama hükmünde olup, iptale tabi olduğu kabul edilmiştir. İİK'nın 278/III-2'deki edimler arasındaki aşırı oransızlığa ilişkin hüküm, borçlu ile borçludan tasarrufa konu malı satın alan üçüncü kişi arasındaki tasarruflarda iptal nedenidir. Aynı malı üçüncü kişiden satın alan 4. kişi (varsa 5. kişi) hakkında bu hüküm uygulanmaz. Tasarrufun bu bent uyarınca iptal edilebilmesi için, malın veya hakkın satış tarihindeki satış bedeli ile tasarruf tarihindeki gerçek değeri arasında aşırı oransızlık bulunması gerekir. Yargıtay uygulamasına göre, edimler arasında aşırı bir oransızlıktan söz edebilmek için tasarruf konusu malın veya hakkın, satış sözleşmesinde (tapuda, noterde, vs.) gösterilen satış bedeli ile tasarruf tarihindeki gerçek değeri arasında en az bir misli veya daha fazla fark bulunması gerekir." Yar. HGK, E. 2018/17-141, K. 2018/1748, 20.11.2018 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 10.03.2021

⁴⁶ "...İİK'nın 278. maddesinde aktin yapıldığı sırada kendi verdiği şeyin değerine göre borçlunun ivaz olarak pek aşağı bir fiyat kabul ettiği ve yasanın bağışlama hükmünde olarak iptale tâbi tuttuğu tasarrufların iptali gerektiğinden mahkemece ivazlar arasında fark bulunup bulunmadığının incelenmesi, satılan taşınmaz üzerinde, ipotek ve haciz kayıtları varsa, alıcı taşınmazı bu kayıtlarla yükümlü olarak satın almış olacağından, satışın bunların tamamı üzerinden yapıldığının kabulü gerektiği, bu nedenle oransızlığın belirlenmesinde tapu kaydındaki ipotek ve haciz miktarının da gözönünde tutulması gerektiği..." Yar. 17. HD, E. 2016/12364, K. 2019/3165, 18.3.2019 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 11.03.2021

⁴⁷ Günay, (n 5) 144; Gürtürk, (n 26) 160; Kuru ve Aydın, (n 2) 497; Kuru, (n 5) 1405

borçlunun ifasına ilişkin kullanılmıştır. Zira ölünceye kadar bakım sözleşmesinde bakım alacaklısı ifa borcunu öncelikle yerine getirmekle yükümlüdür. Sözleşmenin kurulmasından sonra bakım alacaklısı edim olarak bir malvarlığı unsurunu bakım borçlusuna devreder. Edim yükümlülüğü bakım alacaklısının ölümünden sonra ilişkin değildir⁴⁸. Sözleşmedeki edim yükümlülüğünün ifasıyla bakım alacaklısının malvarlığının aktifinde bir azalma meydana gelir. Malvarlığının aktifindeki azalma, alacaklının tasarrufun iptali davasının kabulüyle alacaklı bakımından hüküm ifade etmez.

B. ACZEN İPTALE TABİ TASARRUFA KONU ŞEYLER

1. Genel Olarak

İcra ve İflas Kanunu m. 279’da dört bent halinde sayılan tasarruflar borçlunun acze düşmesi sebebiyle iptale tabi kılınmıştır. İİK. m. 279 başlığında geçen “*aciz*” kelimesinden anlaşılması gereken husus borçlunun malvarlığı aktifinin pasifine oranla daha az miktarda kalmasıdır⁴⁹. Bu nedenle kanaatimizce İİK. m. 279 başlığında geçen *aciz* kelimesinin kullanılmasıyla bir başka terminolojik hata yapılmıştır. İİK. m. 279’da belirtilen “*aciz*” başlığında anlatılmak istenen husus borca batıklığa ilişkindir. Zira doktrinde bizim de katıldığımız görüşe göre borçlunun aktifinin pasiflerine oranla miktaren yeterli düzeyde bulunmaması borca batıklık halidir. Ayrıca İcra ve İflas Kanunu’na kaynaklık eden İsviçre Mehaz Kanunu’nda da madde hükmü borca batıklığa ilişkindir⁵⁰.

Acizden dolayı iptal sebeplerinden sayılan dört bentlik tasarruflar İİK. m. 279’da belirli bir süre ile sınırlanmıştır. Bu tasarrufların iptal davasına konu olabilmesi için cüzi takiplerde haciz işleminden geriye bir yıllık süre içerisinde, hacze kabil mal bulunmadığı durumda haciz tutanağının düzenlenme tarihinden geriye bir yıllık süre içerisinde, külli takiplerde ise iflasın açılmasından geriye bir yıllık süre içerisinde yapılmış olmalıdır. Bir yıllık süre İİK. m. 284’te belirtilen beş yıllık hak düşürücü süreden farklıdır. Beş yıllık süre iptal davasının açılmasına ilişkindir. Bir yıllık süre ise iptale tabi tasarrufun gerçekleştiği tarihe ilişkindir⁵¹. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu “*haciz*” işleminden anlaşılması gereken hususun sadece adreste yapılan haczi

⁴⁸ Eren, (n 28) 818

⁴⁹ Kenan Filiz, ‘Aciz Halinde Tasarrufun İptali Davası’ (2017) 3 (2) İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 73, 80; Kuru, (n 5) 1407

⁵⁰ Pekcanitez, Atalay ve Sungurtekin Özkan, (n 2) 529

⁵¹ Gürtürk, (n 26)75-76; Filiz, (n 50) 80

kapsamayıp, borçluya ait herhangi bir malvarlığı unsuruna karşı yapılan haciz işlemi olduğuna karar vermiştir⁵².

İcra ve İflas Kanunu m. 279/II'ye göre acizden dolayı borçlunun tasarruf işleminin iptal edilebilmesi için lehine tasarruf yapılan üçüncü kişi iyi niyetli olduğunu kanıtlayamamış olmalıdır⁵³. Burada İİK. m. 278 hükmünün aksine üçüncü kişiye borçlunun borca batık halini bilmediğini ispatlama hakkı getirilerek bir kurtuluş kanıtı imkanı yaratılmıştır⁵⁴. Doktrindeki bir görüşe göre üçüncü kişinin durumu bilmediğinin yaklaşık ispatı yeterlidir⁵⁵. Kanaatimizce İİK. m. 279/II'nin açıkça "bilmediğini ispat" ifadesi içermesinden ötürü ispat "bilemediğini" şeklinde yaklaşık ispat ölçüsünde olamamalıdır ve "bilmediğinin" tam ispatı aranmalıdır.

Acizden ötürü iptale tabi olma hususu borçlunun iyiniyetli veya kötünüyetli olmasına ilişkin değildir. İİK. m. 279'a ilişkin bir tasarrufta borçlunun zarar verme kastının bulunması gerekmez⁵⁶.

2. Teminatlar

Acizden dolayı iptale tabi sayılan dört bentlik tasarruflardan ilki borçlunun bir yıllık süreden önce mevcut borcu için belirtilen süre içerisinde teminat vermeyi taahhüt etmeyi üstlendikten sonra bir yıllık süre içerisinde teminat taahhüdünü yerine getirmesi durumu hariç bir yıllık süre içerisinde verilen diğer tüm teminatlardır. Bir yıllık süreden sonra mevcut olmuş borçlara ilişkin teminat verilmesi iptale tabi değildir⁵⁷. İptal hükmü borçlunun üçüncü kişiye olan borcu değil, borç için tesis edilmiş olan rehin ortadan kaldırılır⁵⁸. İpotek ve ipotek verme taahhüdü resmi şekle tabi olduğundan⁵⁹ resmi şekil şartına uygun olmayan ipotek taahhütleri geçersizdir ve iptale konu olamazlar⁶⁰. İİK. m. 279 hükmünde geçen rehin ifadesi hapis hakkı veya mülkiyeti muhafaza koşulu ile satım durumlarını da kapsayacak şekilde geniş anlamda anlaşılmalıdır⁶¹.

⁵² "geriye doğru bir yıllık sürenin hesaplanmasında dikkate alınacak haciz, borçluya ait herhangi bir malın haczi olup, adreste yapılan hacizle sınırlı değildir; zira adreste yapılacak haciz, zaten mal bulunamaması hâline münhasır olarak ayrıca sayılmıştır. Varılan noktada yerel mahkemenin geriye doğru bir yıllık sürenin başlangıcı olarak taşınmaz üzerine konulan haczin tarihi olan 26.05.2009 tarihinin esas almasında bir isabetsizlik bulunmamaktadır." Yar. HGK, E. 2017/17-3001, K. 2020/526, 7.7.2020 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 11.03.2021

⁵³ Kuru, (n 5) 1409

⁵⁴ Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, (n 2) 560; Pekcanitez, Atalay ve Sungurtekin Özkan, (n 2) 530; Kuru ve Aydın, (n 2) 492

⁵⁵ Pekcanitez, Atalay ve Sungurtekin Özkan, (n 2) 530

⁵⁶ Muşul, (n 5) 405; Filiz, (n 50) 80

⁵⁷ Coşkun, (n 2) 1033

⁵⁸ Coşkun, (n 2) 1032

⁵⁹ Türk Medeni Kanunu, Kanun Numarası: 4721, Kabul Tarihi: 22.11.2001, RG. 8.12.2001, S. 24607, m. 856 "Taşınmaz rehni tapu kütüğüne tescil ile kurulur. Kanunda öngörülen ayrık durumlar saklıdır. Taşınmaz rehminin kurulmasına ilişkin sözleşmenin geçerliliği, resmî şekilde yapılmış olmasına bağlıdır."

⁶⁰ Filiz, (n 50) 81; Kuru, (n 5) 1407

⁶¹ Coşkun, (n 2) 1033

3. Para veya Mutat Ödeme Yöntemleri Dışında Yapılan Ödemeler

Acizden dolayı iptale tabi sayılan dört bentlik tasarruflardan ikincisi borçlunun para veya mutad ödeme araçları haricinde üçüncü kişiye yapmış olduğu ödemelerdir. Hangi ödeme araçlarının mutad olup olmadığı hususunda bir açıklama bulunmadığından somut olayın özelliğine göre zamansal ve mekansal değerlendirme yapılmalıdır. Banknot, çek, faiz kuponu, kıymetli evraklar mutad ödeme aracı olarak kabul edilebilir⁶². Kanaatimizce borçlu ve üçüncü kişinin ekonomik yaşamlarının da dikkate alınması gerekir. Zira taraflar arasında süreklilik arz eden ticari işlemlerin bulunması, mutad ödeme araçlarında farklılıklar oluşturabilir. Örneğin borçlu tarafından üretimini gerçekleştirdiği ticari emtia niteliğine haiz mallar mutad ödeme aracı olarak kabul edilmelidir. Bu sebeple doktrinde nakit yerine bir malın ödeme aracı olarak verilmesinin iptale tabi olması gerektiğine ilişkin görüşlere⁶³ katılmıyoruz. Kanaatimizce tarafların ticari ve ekonomik hayatlarına bağlı olarak gerçekleşen mal değişimleri iptale tabi olmamalıdır. Bu duruma barter finansman modelinin uygulandığı ticari iş ilişkileri örnek olarak verilebilir⁶⁴. Borçlu ve üçüncü kişinin sıklıkla taşınmaz mallar üzerinde bir değişim faaliyeti içerisinde bulunması durumunda malın sadece “taşınmaz” niteliğine haiz olması mutad ödeme aracı olmadığı şeklinde yorumlanmamalıdır.

Yargıtay taşınmaz devrini mutad ödeme aracı olarak kabul etmemektedir⁶⁵. Bununla beraber Yargıtay alacağın temlikini mutad ödeme aracı olarak kabul etmektedir⁶⁶.

⁶² Gürtürk, (n 26) 77

⁶³ Kuru, Arslan ve Yılmaz, (n 2) 616; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, (n 2) 560; Pekcanitez, Atalay ve Sungurtekin Özkan, (n 2) 529; Kuru ve Aydın, (n 2) 492; Kuru, (n 5) 1408

⁶⁴ Barter uygulaması taraflar arasında ticari ilişkilerin nakit akışı yerine mal ve hizmet değişimi yapılarak devam ettirilmesine olanak sağlayan bir finansman modelidir. Detaylı bilgi için bkz. Cevdet Kızıl, Şadi Evren Şeker ve Tamer Avarkan, ‘Türk İşletme Dünyasından Muhasebe Barter Uygulamaları ve Örnekleri’ (2014) 4 (7) Yalova Sosyal Bilimler Dergisi 67, 68 vd

⁶⁵ “*Davalı borçlu şirket temsilcisi, davalı ...'i 30 yıldır tanıdığını, verdiği hatırlar çekleri karşılığı taşınmazın tapusunu başka hacizler gelmesini engellemek amacı ile devrettiğini belirtmiştir... davalıların bu satışın alacağı mahsuben yapıldığı yönündeki kabulleri dikkate alındığında, İİK'nun 279/2-2 maddesine göre ödemenin mutad ödeme aracı ile yapılmadığından satışın batıl olması nedeni ile tasarrufun bu gerekçe ile de iptali gerektiğinden...*” Yar 17. HD, E. 2016/16721, K. 2019/7851, 25.6.2019 <www.hukukturk.com.tr.>, Erişim Tarihi 15.03.2021; “*...Davada, borçlu Ahmet 'in banka hesaplarının kat edilmesinden sonra davalı Tuncer 'e 8.10.1998 tarihinde, onun da 11.12.1998 tarihinde davalı M Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.ye devrettiği G, Tepecik köyünde bulunan 30,31,32,34 parsel nolu ...borçlunun durumunu bilerek, bedel ödmeden taşınmazları satın aldıkları, kendi ikrarlarıyla sabittir. Alacağı mahsuben yapılan tasarruflar anılan Yasanın 279. maddesinin 2. fıkrası uyarınca mutat (olağan) ödeme vasıtası kabul edilmemektedir. Dairemizin süregelen uygulaması da bu yönde olup, alacağı mahsuben satışların butlanına karar verilmektedir.*” Yar. 15. HD, E. 2003/3452, K. 2003/4429, 30.9.2003 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 16.03.2021

⁶⁶ “*Gerçek bir alacağı bulunan alacaklıya borçlunun bir başkasından olan para alacağını temlik etmesi ticari örf ve dayalı geçerli bir ödeme aracıdır. Temlik işlemi de mutad bir ödeme vasıtasıdır..*” Yar 17. HD, E. 2016/8097, K. 2019/4909, 17.04.2019 <www.hukukturk.com.tr.>, Erişim Tarihi 14.06.2021

4. Vadesi Gelmemiş Borçların İfası

Acizden dolayı iptale tabi sayılan dört bentlik tasarruflardan üçüncüsü borçlu tarafından vadesi gelmemiş (müeccel) borç için üçüncü kişilere yapılan ödemelerdir. Vadesi gelmemiş olan borcun ödenmesi geniş olarak yorumlanmalı ve borç paraya ilişkin olmasa dahi vade tarihinden önce yapılan tüm ifalar olarak anlaşılmalıdır. Ayrıca geciktirici şarta bağlı borcun geciktirici şart gerçekleşmeden ifası da vade tarihinden önce ifa anlamına gelir⁶⁷. Yargıtay vermiş olduğu bir kararında vadesi gelmemiş borç için alacağın temlik edilmesini ticari teamül ve hayatın olağan akışına aykırı bulmuş ve avans olarak değerlendirmeyerek iptale tabi olması gerektiğine hükmetmiştir⁶⁸.

İptale tabi olan ödemenin hangi borç türüne bağlı olduğunun önemi bulunmamaktadır. Önemli olan husus borcun vadesinden önce üçüncü kişiye ödenmiş olmasıdır. Borç ödendikten sonra haciz, aciz veya iflas açılmadan önce muaccel olsa dahi ödeme iptale tabidir. Zira önemli olan husus ödenme tarihinde borcun vadesinin gelmemiş olmasıdır⁶⁹. Ancak borçlunun düzenli olarak cari hesabına yaptığı ödemeler iptale tabi olarak nitelendirilmez⁷⁰.

5. Kişisel Hakların Şerhi

İcra ve İflas Kanunu m. 279'a göre acizden dolayı iptale tabi sayılan dört bentlik tasarruflardan dördüncüsü kişisel hakların kuvvetlendirilmesi için tapuya verilen şerhlerdir. Hangi kişisel hakların tapu kütüğüne şerh verilebileceği TMK. m. 1009'da belirtilmiştir. TMK. m. 1009'a göre arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi, taşınmaz satış vaadi, kira sözleşmesi, alım, önalım ve geri alım hakları ve diğer kanunlarda açıkça şerh edilebileceği belirtilen kişisel haklar tapuya şerh edilebilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, iptale tabi olan tasarrufun yalnızca "şerh" olmasıdır. Kişisel hakkın iptali söz konusu değildir⁷¹. Kanaatimizce kanun koyucunun "şerh"i

⁶⁷ Coşkun, (n 2) 1037; Kuru, (n 5) 1408

⁶⁸ "Sözleşmeye göre borçlu şirketin sözleşme tarihinden itibaren 15 günlük süre içerisinde edimini yerine getireceği belirtilmiş olmasına rağmen henüz davalı borçlu şirketin borcu muaccel hale gelmeden, edimini yapması için gereken süre dolmadan sözleşme tarihinden hemen ertesi gün 09.12.2009 tarihinde yapılan temlikin bu sözleşme gereği yapılan avans ödemesinin iadesi olarak kabul edilmesi ticari teamüllere ve hayatın olağan akışına uygun düşmemektedir. Buna göre yapılan temlik İİK 279/3 maddesine göre vadesi gelmemiş borç için yapılan ödeme niteliğinde olduğundan davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir." Yar 17. HD, E. 2015/3554, K. 2017/8562, 3.10.2017<www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 16.03.2021

⁶⁹ Coşkun, (n 2)1037; Kuru, (n 5) 1408

⁷⁰ Filiz, (n 50) 83

⁷¹ "borcunu ödemiye borçlu tarafından hacizden veya mal bulunmaması sebebiyle acizden veya iflasın açılmasından evvelki bir yıl içinde kişisel hakların kuvvetlendirilmesi için tapuya verilen şerhler iptale tabidir. Aynı yasanın 280. maddesi gereğince de borçlunun kötüniyetle yaptığı tasarruflar 3. kişi tarafından biliniyor veya bilinmesi gerekiyorsa yine iptale tabi olup, üçüncü şahıs, borçlunun fîruu ise borçlunun birinci fıkrada beyan olunan durumunu bildiği farz olunur." Erişim Yar. 17. HD, E. 2015/6195, K. 2017/9444, 23.10.2017 <www.hukukturk.com.tr.>, Erişim Tarihi 10.06.2021; "İİK.nun 279/4. maddesinde "kişisel hakların kuvvetlendirilmesi için tapuya verilen şerhlerin" iptalinin

iptale tabi kılmasındaki gerekçe, şerh ile kişisel hak nispiğini kaybederek eşyaya bağlı borç⁷² oluşturması ve eşyaya bağlı borçların sözleşme ilişkisine tabi olmayan üçüncü kişileri (örneğin alacaklıyı) etkilemesidir.

C. ZARAR VERME KASTINDAN DOLAYI İPTAL

1. Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali

İcra ve İflas Kanunu m. 280 malvarlığı aktifinin, malvarlığı pasifini karşılamayan borçlunun alacaklılara karşı zarar verme kastıyla yapmış olduğu tüm tasarrufların iptalini düzenlemiştir. İİK. m. 280 hükmü İİK m. 278-279'a göre genel nitelikte bir hükümdür. İİK. m. 280'e göre iptal edilen tasarrufun hukuki niteliği önemli değildir. Örneğin borçlu malını İİK. m. 278'de bahsedilen oranda fahiş bir farkla devretmese dahi İİK. m. 280'e dayalı olarak şartları sağlamaması durumunda tasarrufun iptaline karar verilebilir⁷³.

İİK. m. 278-279'da alacaklıların zarar görmesine ilişkin objektif şartın gerçekleşmiş olması yeterli iken İİK. m. 280, objektif şartın yanında borçlunun zarar verme kastı ve kastın üçüncü kişi tarafından bilinmesine ilişkin bir subjektif şart aranmıştır⁷⁴. Ayrıca İİK. m. 280'de tasarrufun "niteliğine" ilişkin özel bir şart getirilmemekle beraber tasarrufun alacaklılara zarar verme kastıyla yapılmasına ilişkin özel bir manevi unsur aranmıştır. Doktrindeki bir görüş tasarrufun hileli nitelikte olması gerektiği ve hile niteliğinin tasarrufun iptali için gerekli subjektif şartı oluşturduğu yönündedir⁷⁵. Kanaatimizce görüşe katılmak mümkün değildir. Zira zarar verme kastıyla yapılan tasarrufun iptali için borçlu ile üçüncü kişi arasında alacaklıya karşı bir hile anlaşması bulunması ve alacaklı iradesinin borçlu ve üçüncü kişi tarafından hileyle sakatlanması gerekmez. Kanaatimizce önemli olan husus borçlunun zarar verme kastının ve borçlunun alacaklıya karşı mevcut olan zarar verme kastının üçüncü kişi tarafından bilenebilir olmasıdır.

İcra ve İflas Kanunu m. 280 hükmüne dayanılarak açılan iptal davasında tasarruf işleminin gerçekleştiği tarihten beş yıllık süre içerisinde borçlu aleyhine haciz veya iflas yoluyla takip gerçekleştirilmiş olmalıdır. Bu süre iptal davasının açılmasına ilişkin İİK. m. 284'te belirtilen beş

dava edilebileceği hükmüne bağlanmıştır. Davacının kira sözleşmesinin iptali isteminin içinde kişisel hakkın kuvvetlendirilmesi için bu sözleşme tapuya şerh edilmiş ise anılan şerhin iptalini de dava ettiği -çoğun içinde az da vardır- kuralı gereği" kabul edilmelidir. Hal böyle olunca davanın "şerhin iptali" talebine hasren görülüp sonuçlandırılması gerekir. Mahkemece deliller toplanarak kira sözleşmeleri şerh edilmişse davanın bu şerhin iptaline yönelik esasın incelenerek karara bağlanması yerine yazılı şekilde reddi bozma nedenidir." Yar. 15. HD, E. 2002/1010, K. 2002/2526, 15.5.2002 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 5.03.2021

⁷² M. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir, Eşya Hukuku (20. Baskı, Filiz Kitabevi, 2016) 249-250.

⁷³ Gürtürk, (n 26) 82

⁷⁴ Talih Uyar, 'Alacaklılara Zarar Verme Kasdı İle Yapılan (Hileli) Tasarruflardan Dolayı İptal' (2017) 4 Ankara Barosu Dergisi 307, 309

⁷⁵ Günay, (n 5) 160

yıllık hak düşürücü süreden bağımsız ve farklıdır. İİK. m. 280 hükmünde belirtilen beş yıllık süre borçlu aleyhine takip yapılmasına ilişkindir. İİK. m. 284 hükmünde belirtilen beş yıllık süre hak düşürücüdür ve iptal davasının açılmasına ilişkindir⁷⁶. Doktrinde beş yıllık sürenin takip tarihinden geriye doğru hesaplanması alacaklının aleyhine durum yarattığı ve bunun yerine haciz uygulanma tarihinden veya iflasın açılma tarihinden geriye hesaplanmasının daha doğru olacağı belirtilerek kanun hükmü eleştirilmektedir⁷⁷.

İcra ve İflas Kanunu m. 280'e göre alacaklılara zarar verme amacıyla yapılan tasarrufun iptalinin istenebilmesi için lehine tasarrufta bulunulan üçüncü kişi borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve alacaklılara zarar verme kastı olduğunu bilmeli veya bilmesini gerektiren açık emareler bulunmalıdır. Bu husus her türlü delille veya fiili karineler ile davacı tarafından ispatlanmalıdır⁷⁸. Lehine tasarrufta bulunulan üçüncü kişi dava konusu borca ilişkin alacaklılardan birisi de olabilir⁷⁹. Tasarrufun iptali için lehine tasarrufta bulunulan üçüncü kişi gerekli dikkat ve özeni göstermesiyle veya küçük bir soruşturma ile borçlunun alacaklılara karşı mal kaçırma amacıyla zarar verme kastıyla hareket ettiğini kavrayabileceğinin kabulü yeterlidir⁸⁰. Üçüncü kişinin durumu bilmesini gerektiren husus somut olayın özelliklerine göre, kesin kanıt gerektirmeksizin çözüme kavuşturulmalıdır⁸¹. Özellikle borçlunun üçüncü kişi karşısında gerçekten "borçlu" olup olmadığı incelenmelidir⁸². 2002 tarihli Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararı da bu hususa dikkat çekmiştir⁸³.

⁷⁶ Gürtürk, (n 26) 87

⁷⁷ Uyar, 'Hileli' (n 74) 351

⁷⁸ Kuru, (n 5) 1410-1411

⁷⁹ Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, (n 2) 560; Kuru, Arslan ve Yılmaz, (n 2) 617

⁸⁰ Uyar, (n 30) 283-284

⁸¹ Günay, (n 5) 161

⁸² Coşkun, (n 2)1040-1041

⁸³ "İptal davalarında takip borçlusundan hak iktisap eden 3. Kişilerin davacının takip borçlusundan alacaklı olmadığına ilişkin savunmasının araştırılmasında zorunluluk vardır. Aksi takdirde takip alacaklısıyla anlaşarak veya nasıl olsa kendisinin borca batık olması nedeniyle gerekli çabayı göstermeyerek icra takibine itiraz etmeyen, itiraz üzerine durması söz konusu olmayan kambiyo senetlerine dayalı takibe karşı menfi tespit davası açmayan takip borçlusunun bu davranışı karşısında borçludan mal edinen 3. Kişilerin yargı eliyle zarara uğratılması söz konusu olur ki bunun kabulüne olanak yoktur. Hatta tasarrufta bulunurken borçlu olmayan kötü niyetli kişilerin malvarlığındaki bir unsuru iyi niyetli 3. Kişilere devrettikten sonra hileli işbirliği halinde olduğu kimselere eski tarihli borç senedi vererek elinden çıkardığı malları iptal davası yoluyla dolaylı olarak geri alması dahi imkan dahiline sokulabilir. Elbette ki bunlar yasaca amaçlanan durumlar değildir. Tasarrufun iptali davalarında alacaklıya alacağını tahsil olanağı sağlanırken bu alacaklının alacağının şeklen varlığının değil, gerçekliğinin amaçlandığını göz ardı etmemek gerekir. Şu halde tasarruf iptali davalarında davacının gerçekten alacaklı olmadığına ilişkin 3. Kişilerce ileri sürülen savunmanın bu davalarda tartışılmayacağına ilişkin düşüncenin kabulüne olanak bulunmayıp, bu düşünce hukukun temel ilkelerinden olan iki kişinin 3. Kişi aleyhine açık veya zımni biçimde anlaşmasının 3. Kişiyi bağlamayacağı prensibine de aykırıdır." Yar. HGK, E. 2002/15-495, K. 2002/528, 19.6.2002 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 7.03.2021

Üçüncü kişinin makul bir insanın anlayabileceği şekilde borçlunun mali durumunu ve alacaklılara karşı zarar verme amacı taşıdığını bildiğinin ispatı alacaklı tarafından her türlü delille ve yaklaşık ispat ölçüsüyle mümkündür⁸⁴. Ayrıca ispata ilişkin 1951 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı'nın⁸⁵ uygulanması söz konusudur. İçtihadı Birleştirme Kararı'na göre vakıa ve karinelere olayda iyi niyetli olduğunun ispatı beklenemeyecek kişinin kötü niyetli olduğunun ispatı gerekmez.

Üçüncü kişinin iyi niyeti tasarruf anında mevcut olmalıdır⁸⁶. Yargıtay kararlarında hayatın olağan akışına aykırı davranışlar kötü niyetin ispatında önemli yer tutmaktadır⁸⁷. Bir kararında borçlu tarafından malın devrinden sonra tekrar kullanılması üçüncü kişinin iyi niyetli olmadığını bir göstergesi olarak kabul edilmiştir⁸⁸. Bir diğer kararında davalıların aynı köyden ve aynı ilçeden olmalarının kötü niyete ilişkin bir ispat aracı olarak değerlendirilmesi gerektiğine hükmetmiştir⁸⁹. Bir başka kararında ise aynı binada bulunmanın ispata ilişkin önemli yer tuttuğunu belirtmiştir⁹⁰. Ayrıca Yargıtay'a göre eski eşler arasında paydaşlığın bulunması ve ortak çocuklarının bulunması da kötü niyetin varlığına işaret eder⁹¹. Bir diğer kararda borçlu ve üçüncü kişi arasında işçi işveren

⁸⁴ Pekcanitez, Atalay ve Sungurtekin Özkan, (n 2) 530; Kuru ve Aydın, (n 2) 493

⁸⁵ "...halin icaplarına göre kendisinden beklenen ihtimamı sarf etmemiş olmasından kanunen iyiniyet iddiasında bulunamayacak kimsenin aslın hilaflı olan kötünüyeti belirmiş olduğundan bu durumda esas kaide uygulanarak kötünüyetin diğer tarafa ispat ettirilmesine sebep ve vecih kalmaz." Yar. İBK, E. 1949/17, K. 1951/1, 14.2.1951 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 6.03.2021

⁸⁶ Muşul, (n 5) 375

⁸⁷ "...davalı üçüncü kişinin eşi ile borçlunun eşinin kardeş olduğu, bu nedenle lehine tasarrufta bulunan üçüncü kişi borçlunun aciz halini ve ızzar kastını bilebilecek konumda olması, taşınmazın rayiç değeri yaklaşık 600.000,00 TL iken 800.000,00 TL'ye alındığının savunulması, bedelinin salt 150.000,00 TL'lik kısmının banka yolu ile ödenmesine karşın bakiye yüksek miktardaki meblağın usulünce ödendiğinin ispatlanamaması, tapuda elden ödeme şeklindeki savunmanın hayatın olağan akışına uygun olamaması karşısında İİK 280/1 ve 281/2 maddelerine göre iptal koşulları oluşan davanın kabulüne karar verilmesi gereken yerde ..." Yar. 17 HD, E. 2019/4024, K.2020/8832, 22.12.2020 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 7.03.2021

⁸⁸ "...haciz işlemi için 22.06.2010 ve 18.02.2011 tarihlerinde borçlunun yerleşim yerine gidildiğinde dava konusu aracın satış tarihinden sonra borçlunun kullanımında olduğunun belirlenmiş olması bakımından, davalı U.'un borçlu F.'nin alacaklılarından mal kaçırmak ya da alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olduğu anlaşılmaktadır (İİK 280/1)" Yar. 17. HD, E. 2011/12904, K. 2012/4878, 18.4.2012 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 7.03.2021

⁸⁹ "...davalıların tamamının aynı ilçeden olmaları ve bir kısmının da aynı köyden olmaları nedeniyle borçlu davalının mali durumu ile alacaklıları ızzar kastını bilen veya bilmesi gereken kişilerden olup olmadıklarının karar yerinde tartışılarak olayda İİK'nin 280. maddesinin uygulama yeri olup olmadığının irdelenmesi..." Yar. 17. HD, E. 2018/1903, K. 2020/3316, 10.6.2020 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 7.03.2021

⁹⁰ "...tasarrufa konu taşınmazların 21/12/2005 tarihinde yapılan ikinci devri sırasında 3. kişi şirket ile davalı 4. kişiler arasında aynı resmi senet ile gerçekleştirilmiş ve 3. kişinin adresi ile 4. kişilerin adreslerinin de o tarihte aynı binada bulunduğu anlaşılmıştır, bu bulgular ile nüfus kayıtlarındaki bilgiler ve ticari hayat içinde borçlunun ortağı olduğu şirketlerden dolayı davalıların, borçlunun alacaklıdan mal kaçırmaya veya alacaklıyı zarara uğratma kastı ile hareket ettiğini bilebilecek kişilerden olduğunu kabulün hayatın olağan akışına uygun düşmesine" Yar. 17. HD, E. 2010/47, K. 2010/1738, 1.3.2010 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 7.03.2021

⁹¹ "...Somut olayda ivazlar arasında fahiş fark olmadığı ve gerçek bedelin ödendiği kabul edilse dahi yapılan tasarrufun tarafları olan davalıların boşanmış eski karı koca olmaları, ortak çocuklarının bulunması, tasarrufa konu taşınmazda paydaş olmaları ve hayatın olağan akışına göre davalı N.'in borçlu davalı N.'in mali durumu ile alacaklılara zarar

ilişkinin bulunmasının da kötüniyet ispatında yeterli olduğu belirtilmiştir⁹². Bir başka kararda arkadaşlık ilişkisi ve kefil olma durumunun iyi niyetin ispatına ilişkin hayatın olağan akışına aykırıdır⁹³. Ayrıca Yargıtay'a göre tacirin basiretli davranma yükümlülüğü kötü niyetin ispatında önemlidir⁹⁴. Bir diğer kararda mirasın reddinin haklı bir sebebe dayanmaması durumunda alacaklılara zarar verme kastıyla hareket edildiği kabul edilmiştir⁹⁵. Bir başka kararda üzerinde haciz bulunan malın satın alınmasını kötü niyetli bir davranış olarak kabul etmiştir⁹⁶.

2. Üçüncü Kişinin İyiniyetli Sayılmamasına İlişkin Kanuni Karineler

a. Hısımlık İlişkinine Bağlı Kanuni Karine

İcra ve İflas Kanunu m. 280'e dayanan tasarrufun iptali davasında alacaklı borçlunun zarar verme kastını ve lehine tasarrufta bulunulan üçüncü kişinin kötü niyetini ispatlamalıdır. İspata

verme kastını bilen veya bilebilecek konumda olduğunun kabulü gerekir." Yar. 17. HD, E. 2009/9118, K. 2010/188, 21.1.2010 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 7.03.2021

⁹² "dinlenen davacı tanığının beyanlarına göre borçlu G.'in fabrikasında çalıştığı ve borçlunun traktörünü kullandığı, borçlunun alacaklıya borcu olduğunu bildiği, giderek davalılar arasında işçi-işveren ilişkisi bulunduğu belirlenmiştir. Bu sebeple İ.İ.K.'nun 280/1 kapsamında malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun, alacaklılarına zarar verme kastıyla yaptığı tüm işlemlerin, borçlunun içinde bulunduğu mali durumun ve zarar verme kastının, işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hallerde iptal edilebileceği nazara alınarak davanın kabulüne karar verilmek gerekirken yazılı gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir." Yar. 17 HD, E. 2010/4656, K. 2010/5233, 7.6.2010 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 7.03.2021

⁹³ "davalıların işyerinden arkadaş oldukları, borçlunun İş Bankasından aldığı kredinin kefilinin davalı O. Ç. olduğu, borçlunun kredi borcunu ödeyememesi nedeniyle dava konusu taşınmaz davalı O.'e sattığı anlaşıldığından davalı O.'ün borçlunun durumunu ve amacının bilebilecek kişilerden olduğunun kabulü gereklidir. Dava konusu taşınmaz 25.2.2008 tarihinde satılmış olmasına rağmen 8.4.2009 tarihli keşif ve 22.5.2008 tarihli haciz tutanağı içerisinde taşınmazın borçlunun annesi ve kardeşi tarafından kullanılıyor olması da hayatın olağan oluşuna uygun değildir." Yar. 17 HD, E. 2010/1702, K. 2010/3164, 6. 4. 2010<www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 7.03.2021

⁹⁴ "Davalı şirket, basiretli bir tacirden beklenmeyecek tasarruflarla mevcudunu eksiltten borçlu şirketten, durumunu bilerek taşınmazı satın almıştır. Bu nedenlere ve toplanan kanıtlara, mahkemece dayanılan gerekçeye göre aşağıdaki bentlerin kapsamı dışında kalan ve özellikle kargir fabrika vasfında olan tapulu taşınmazın satışına ait tasarrufun iptaline dair hükme yöneltilen temyiz itirazları yerinde görülmemiştir." Yar. 15 HD, E. 1995/7055, K. 1996/1663, 26.3.1996 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 9.03.2021

⁹⁵ " murisin ölüm tarihi itibarıyla malvarlığını oluşturan taşınır ve taşınmaz malları, alacakları, varsa nakit mevcudu, borçları ilgili yerlerden araştırılarak belirlenmeli ve davalıların mirası reddetmekle haklı bir nedenlerinin bulunup bulunmadığı buna bağlı olarak tespit edilmelidir. Araştırmaların sonucuna göre davalı borçlular Mehmet ve İbrahim Halil Arıcan'ın alacaklılarına zarar verme kastının bulunup bulunmadığı belirlenmelidir. Diğer davalılar kardeşi Süreyya ve Gülşah ile Gözde ve Mehmet Mustafa'nın keza reddeden mirasçıların kötüniyetlerinin bilebilecek durumda oldukları değerlendirilmeli, üçüncü kişiler Erdal ve Mehmet yönünden ise tarafların kötüniyetli olduklarının bilebilecek durumda olup olmadıkları davacı tarafından kanıtlandığı takdirde bu davalılarında sorumluluğu olmaları gerektiği düşünülmeli aksi halde bu davalılar yönünden davanın reddi düşünülmelidir." Yar. 17. HD, E. 2007/5540, K. 2008/513, 11.2.2008<www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 11.03.2021

⁹⁶ "Davacının dava konusu aracı başka icra dosyalarındaki hacizlerden sonra ve ihtiyati haciz kararının alındığı gün sabahın erken saatinde 07.43'te satın alınmış olması alacaklılardan mal kaçırmaya yönelik danışıklılık işlemleridir. Davacının İİK'nun 86/2. maddesinde öngörülen iyiniyet karinesine dayanması mümkün değildir. Bu nedenle davacı 3. kişinin davasının reddi gerekir. Karşılık tasarrufun iptali davasına gelince; dava konusu edilen aracın satışı borçlanmadan sonra, takip ise aynı günde yapılmıştır. Davacı başka icra dosyalarıyla hacizli olan aracı satın almış olmakla borçlunun mal kaçırmaya amacını bilebilecek durumdadır. (İİK md. 280) İptal davasının diğer şartlarında olduğu anlaşıldığından araç için açılan tasarrufun iptali davasının kabulü gerekirken reddi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir." Yar. 21. HD, E. 2004/11573, K. 2005/1442, 21.2.2005<www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 18.03.2021

ilişkin ortaya çıkacak zorlukların giderilmesi için kanun koyucu tarafından çeşitli durumlara özgü olacak şekilde alacaklı lehine kanuni karineler getirilmiştir⁹⁷. Kanuni karinelerin aksi ispatlanmadığı müddetçe tasarrufun iptali gerekir. Mehaz İsviçre Kanunu'nda ise kasta dayanan iptal hususunda alacaklı lehine sonuç doğurabilecek herhangi bir kanuni karine bulunmamaktadır⁹⁸.

Kanuni karinelerin ilki İİK. m. 280/II'de belirtilen yakın hısımlığa bağlı karinedir. Önceki bölümlerde belirttiğimiz üzere Anayasa Mahkemesi'nin "neseben" ifadesinin iptali ile İİK. m. 278'e dayanarak yakın hısımlığa ilişkin tasarrufun iptali kararı verilemez⁹⁹. Bununla beraber yakın hısımlık İİK. m. 280'e göre tasarrufun iptaline ilişkin davalarda kanuni karineye bağlı olarak alacaklı lehine önemli bir ispat kolaylığıdır.

Yakın hısımlıktan anlaşılması gereken husus İİK. m. 280/II'de belirtildiği üzere borçlunun eşi, alt veya üstsoyu, üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dahil) kan ve kayın hısımlı veya evlatlık ilişkisine bağlı olarak evlat edinen ya da evlatlığıdır. Evliliğin ortadan kalkması hısımlığı sona erdirmeyeceğinden ötürü eski eşe yapılan tasarruflar için de kanuni karine uygulanabilir¹⁰⁰. İİK. m. 280/II'de belirtilen yakın hısımlarla yapılan tasarruf işlemi aksi ispatlanana kadar lehine tasarrufta bulunan üçüncü kişi tarafından borçlunun alacaklılara yönelik zarar verme kastıyla hareket ettiğini biliyor sayılır ve tasarrufun iptaline karar verilir.

b. Ticari İlişkiler Hakkında Kanuni Karine

İcra ve İflas Kanunu m. 280/III borçlu ve üçüncü kişi arasında ticari ilişkinin bulunduğu durumlarda tasarrufun alacaklılara zarar verme amacıyla yapıldığına ilişkin alacaklılar lehine kanuni bir karine getirmiştir. Ticari ilişkilere bağlı kanuni karinenin yakın hısımlığa bağlı kanuni karineden farkı, üçüncü kişinin kötü niyetli olduğunun kabulünün yanı sıra borçlunun da tasarrufu alacaklılara karşı zarar verme kastıyla yapmış olduğuna ilişkin bir karine getirmesidir. Bu durum alacaklı lehine iki yanlı ispat kolaylığı sağlamaktadır. Borçlunun zarar verme kastının kabulü yakın hısımlığa ilişkin kanuni karinede bulunmayan özelliştir. Yargıtay vermiş olduğu kararında

⁹⁷ Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, (n 2) 561; Kuru, Arslan ve Yılmaz, (n 2) 617; Pekcanitez, Atalay ve Sungurtekin Özkan, (n 2) 531

⁹⁸ Detaylı bilgi için bkz. Mehmet Kamil Yıldırım ve Nevhis Deren-Yıldırım, İcra ve İflas Hukuku (7. Baskı, Beta Yayınevi, 2016) 578

⁹⁹ Detaylı bilgi için bkz. II. A. 2. BAĞIŞLAMA SAYILAN TASARRUFLAR

¹⁰⁰ "Somut olayda ivazlar arasında fahiş fark olmadığı ve gerçek bedelin ödendiği kabul edilse dahi yapılan tasarrufun tarafları olan davalıların boşanmış eski karı koca olmaları, ortak çocuklarının bulunması, tasarrufa konu taşınmazda paydaş olmaları ve hayatın olağan akışına göre davalı N.'in borçlu davalı N.'in mali durumu ile alacaklılara zarar verme kastını bilen veya bilebilecek konumda olduğunun kabulü gerekir. Bu sebeple davanın kabulüne karar vermek gerekirken yazılı olduğu gibi davanın reddine karar verilmiş olması doğru bulunmamıştır." Yar. 17. HD, E. 2009/9118, K. 2010/188, 21.1.2010 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 7.03.2021

İİK. 280/III'te getirilen kanuni karinenin iki yanlı olduğunu belirtmiştir¹⁰¹. Yargıtay'a göre gerçek bedel ile satış bedeli arasında fahiş fark olmasa da ticari işletmelerin devrine¹⁰², minibüs ve ticari plakalarının devrine¹⁰³ İİK. m. 280/III uygulanmalıdır. Ticari işletmenin devrinin iptali ile devir işlemi alacaklıya karşı geçerli olmayarak ticari işletmedeki mallara ilişkin haciz işlemi uygulatabilecektir¹⁰⁴.

İcra ve İflas Kanunu m. 280/III'te ticari ilişkilere bağlı kanuni karinenin aksinin ispatı özel usûllere bağlanmıştır. Bu özel usûller İİK. m. 280/III' e göre karinenin aksi ancak iptal davası açan alacaklıya devrin, satışın veya terkinin en az üç ay önce yazılı olarak bildirilmesi veya ticari işletmenin bulunduğu yerde görünür biçimde asılarak ve Ticaret Sicili Gazetesi'nde duruma ilişkin ilanda bulunularak, Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan yapılamıyorsa diğer uygun araçlarla ilan edilmesidir.

SONUÇ

İptale tabi tasarruflar İcra ve İflas Kanunu'nda tahdidi sayıma tabi değildir. Hâkim değerlendirmesi sonucunda somut olaya özgü iptale tabi tasarruflar ortaya çıkabilir. Muvazaalı işlemlere ilişkin tasarrufun iptali davası açılması durumunda usûl ekonomisi ilkesi gereğince dava reddedilmemeli ve dava sonucunda bir tespit hükmü verilerek uyuşmazlık çözüme kavuşturulmalıdır. Kanun koyucu tarafından tasarrufun iptaline ilişkin çeşitli hükümlerde “akit”, “butlan” ve “aciz” kelimelerinin kullanılması terminolojik bir hatadır. Zira borçlandırıcı işlemler iptale tabi değildir. İptal edilen tasarruflar butlan yaptırımının gerektirdiği sonuçları doğurmaz. Borçlunun malvarlığı aktifinin pasif kısmını karşılayamaması borca batıklık halidir. İvazsız tasarrufların iptali hususunda ivazsız tüketim ödöncü sözleşmesi mülkiyetin devri ile sonuçlanan bir tasarruf işlemi içerir ve İİK. m. 278 hükmüne göre iptali mümkündür.

Tasarrufun iptali için icra takibine konu edilmiş alacak, borçlu ve üçüncü kişi arasında yapılmış tasarruf işleminden önce mevcut olmalıdır. Anayasa Mahkemesi'nin “neseben” ifadesini iptal etmesiyle kan hısımları arasında yapılan ivazlı tasarrufların bağışlama sayılan tasarruflar

¹⁰¹ “Ticari işletme niteliğindeki fabrikanın borcun dayanağı olan 20.11.1998 tanzim tarihli senedin tanziminden sonra 19.3.1999 tarihinde davalı üçüncü kişi Y. Limited Şirketi'ne devredildiği sabittir. İİK.nun 280. maddesinin 4.fıkrası uyarınca ticari işletmenin ya da işyerindeki mevcut ticari emtianın tamamının veya önemli bir kısmının devri halinde satın alan kişinin borçlunun alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini bildiği kabul olunur. Yasa koyucu bu hüküm ile alacaklı yararına iki yanlı bir karine getirmiş olup, bir taraftan borçlunun alacaklılarını ızzar kastı ile hareket ettiğini diğer taraftan da üçüncü kişinin bu kastı bildiğini kabul ederek alacaklıyı ispat külfetinden kurtarmıştır.” Yar. 15. HD, E. 2003/5803, K. 2003/5683, 2.12.2003 <www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 7.03.2021

¹⁰² Yar. 17. HD, E. 2014/22302, K. 2017/495, 24.1.2017<www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 7.03.2021

¹⁰³ Yar. 17. HD, E. 2014/808, K. 2015,9813, 29.9.2015<www.kazanci.com.tr.>, Erişim Tarihi 7.03.2021

¹⁰⁴ Pekcantez, Atalay ve Sungurtekin Özkan, (n 2) 531

arasında değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu durumda İİK. m. 280 hükmünde yer alan hısımlığa bağlı üçüncü kişinin kötü niyetli olması karinesi önem kazanmaktadır. Neseben ifadesinin iptali sonucunda borçlunun sıhri hısımları ile aralarında yapmış oldukları ivazlı tasarrufların bağışlama sayılması eşitlik ilkesine aykırılık teşkil eder ve bağışlama olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Taşınmaz malların doğrudan mutata ödeme aracı olarak kabulü doğru bir yaklaşım içermez. Zira borçlu ve üçüncü kişi arasındaki ticari ilişki taşınmaz malların değişimi açısından finansal bir araca dönüşmüşse (örneğin barter finansman modeli) taşınmaz değişimi taraflar arasında mutata ödeme aracına dönüşür.

KAYNAKÇA

- Arslan R, Yılmaz E, Taşpınar Ayvaz S ve Hanağası E, İcra ve İflas Hukuku (6. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2020)
- Atalı M ve Ermenek İ, İcra ve İflas Hukuku (Takip Hukuku I- Takip Hukuku II) (3.Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2020)
- Börü L, ‘İcra ve İflas Hukukunda Zarar Verme Kastından Dolayı İptal Davası (İİK M. 280)’, (2009) 3 (58) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 481-538
- Coşkun M, İtirazın iptali-Menfi Tespit ve İstirdat- Tasarrufun İptali Davaları (6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2020)
- Çetinel T, ‘Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarruflar Bağlamında Tasarrufun İptali ve Muvazaada Davaları’ (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020)
- Ercan İ, Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuk El Kitabı (6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2020)
- Erdönmez G, Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali (2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2019)
- Eren F, Borçlar Hukuku Özel Hükümler (5. Baskı, Yetkin Yayınları, 2017)
- Filiz K, ‘Aciz Halinde Tasarrufun İptali Davası’(2017) 3 (2) İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 73-86
- Günay E, Tasarrufun İptali Davası (Borçlu Muvazaası) (5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2019)
- Gürtürk D, ‘İvazsız Tasarruflardan Dolayı İptal Davası’ (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020)
- Kızıl C, Şeker ŞE ve Avarkan T, ‘Türk İşletme Dünyasından Muhasebe Barter Uygulamaları ve Örnekleri’ (2014) 4 (7) Yalova Sosyal Bilimler Dergisi 67-78
- Kuru B, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı (2. Baskı, Adalet Yayınevi, 2013)

- Kuru B, Arslan R ve Yılmaz E, İcra ve İflas Hukuku (2. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2014)
- Kuru B ve Aydın B, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı (5. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2021)
- Muşul T, İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları (2. Baskı, Adalet Yayınevi, 2017)
- Oğuzman MK, Seliçi Ö ve Oktay Özdemir S, Eşya Hukuku (20. Baskı, Filiz Kitabevi, 2016)
- Özekes M, ‘Dava Dilekçesinde Hukuki Sebep Bildirilmek Zorunludur’(2009) Halûk Konuralp Anısına Armağan, 745-781
- Özekes M, ‘HMK Bakımından Dava Dilekçesinde Eksiklik Halinde Yapılması Gereken İşlemler’ (2014) 16 Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi Dergisi, 263-300
- Pekcanitez H, Atalay O, Sungurtekin Özkan M ve Özekes M, İcra İflas Hukuku Ders Kitabı (5. Baskı, Vedat Kitapçılık, 2018)
- Uyar T, ‘İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davasının Konusu’ (2011) 1 Ankara Barosu Dergisi, 211-231
- Uyar T, ‘“Muvazaa” Nedenine Dayalı Tasarrufun İptali Davasının Koşul ve Sonuçları’ (2017) 3 Ankara Barosu Dergisi, 265-316
- Uyar T, ‘Alacaklılara Zarar Verme Kasdı İle Yapılan (Hileli) Tasarruflardan Dolayı İptal’ (2017) 4 Ankara Barosu Dergisi, 307-364
- Uyar T, ‘Tasarrufun İptali Davalarında “Tasarrufun İptaline Karar Verilmesi” Konusunda Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar’ 2018 (135) TBB Dergisi, 517-576
- Yıldırım MK ve Deren-Yıldırım N, İcra ve İflas Hukuku (7. Baskı, Beta Yayınevi, 2016)
- Yıldırım MK, İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları (Vedat Yayıncılık, 1995)

